

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 586/2020-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. decembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu [REDACTED], zo sudkyne [REDACTED] a sudcu [REDACTED] (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Prešov sp. zn. 8 C 76/2016 z 11. mája 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. júla 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], Pionierska 13,

Prešov (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 8 C 76/2016 z 11. mája 2020 (ďalej len „namietané uznesenie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou adresovanou okresnému súdu domáhal vydania bezdôvodného obohatenia zo strany žalovaného z titulu užívania pozemkov vo vlastníctve sťažovateľa. V čase podania žaloby nedisponoval sťažovateľ znaleckým posudkom, prostredníctvom ktorého by bol spôsobilý vyčíslit' výšku uplatňovaného nároku, preto požiadal, aby okresný súd rozhodol najskôr medzitýmnym rozsudkom o danosti uplatňovaného nároku. Následne sťažovateľ po zaobstaraní znaleckého posudku č. 8/2016 z 10. apríla 2016 (ďalej len „znalecký posudok č. 8/2016“) vyčíslil svoj nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia a na základe uvedeného navrhol okresnému súdu zmenu žaloby, ktorú tento uznesením z 20. júna 2016 pripustil. Keďže žalovaný so závermi uvedeného znaleckého posudku nesúhlasil, navrhol okresnému súdu pribrať do konania na účel vypracovania znaleckého posudku súdneho znalca pre účely zistenia všeobecnej hodnoty nájmu pozemkov, ktorých užívanie žalovaným bez právneho dôvodu bolo predmetom konania pred okresným súdom. Okresný súd predmetnému návrhu žalovaného vyhovel a do konania pribral súdneho znalca, ktorý vypracoval znalecký posudok č. 103/2017 z 13. novembra 2017 (ďalej len „znalecký posudok č. 103/2017“). Keďže sťažovateľ nesúhlasil so závermi predmetného znaleckého posudku, na účel preukázania správnosti a objektívnosti pôvodného znaleckého posudku č. 8/2016, o ktorý sťažovateľ opieral výšku ním uplatňovaného nároku, predložil okresnému súdu súkromný znalecký posudok č. 17 z 25. mája 2017, ktorý vypracoval Znalecký ústav Technickej univerzity v Košiciach (ďalej len „znalecký posudok TUKE č. 17“) a ktorý vyčíslil všeobecnú hodnotu nájmu dotknutých pozemkov v rovnakej výške ako sťažovateľom obstaraný znalecký posudok č. 8/2016. Okresný súd v meritórnom konaní rozhodol o uplatňovanom nároku sťažovateľa rozsudkom zo 4. júna 2018, ktorým žalobe

sťažovateľa v časti vyhovel a v časti žalobu zamietol, pričom žalovaného zaviazal nahradiť sťažovateľovi trovy konania v rozsahu 100 % a tiež nahradiť štátu trovy konania v rozsahu 100 %. Po nadobudnutí právoplatnosti uvedeného rozsudku požiadal sťažovateľ okresný súd o vydanie rozhodnutia o výške trov prvostupňového konania, pričom si okrem trov právneho zastúpenia uplatnil aj výdavky súvisiace s obstaraním znaleckých posudkov predložených do konania sťažovateľom. Okresný súd rozhodol o trovách prvostupňového konania uznesením vyššieho súdneho úradníka sp. zn. 8 C 76/2016 zo 16. októbra 2019, v ktorom sťažovateľovi náhradu trov konania za vypracovanie znaleckého posudku č. 8/2016, znaleckého posudku TUKE č. 17 a za výsluch znalca na pojednávaní nepriznal. O sťažnosti, ktorú sťažovateľ proti uvedenému prvostupňovému uzneseniu podal, rozhodol okresný súd namietaným uznesením sudcu, v ktorom sa tento s napadnutým uznesením v časti náhrady trov za znalecké posudky obstarané sťažovateľom a za výsluch znalca stotožnil.

3. V ústavnej sťažnosti sťažovateľ, poukazujúc na relevantnú právnu úpravu a na odôvodnenie namietaného uznesenia okresného súdu, ktorý nepriznanie náhrady trov konania za znalecké posudky obstarané sťažovateľom a za výsluch znalca na pojednávaní zdôvodnil skutočnosťou, že išlo o súkromné znalecké posudky, teda posudky, ktoré neboli vypracované na základe súdom nariadeného dokazovania, argumentuje, že namietaným uznesením okresného súdu došlo k porušeniu jeho označených práv a princípu legitímneho očakávania.

4. Sťažovateľ je toho názoru, že právny názor okresného súdu, ktorý diferencuje výdavky nevyhnutné na vypracovanie znaleckého posudku podľa toho, či je ten-ktorý znalecký posudok súkromný alebo či jeho vypracovanie nariadil súd, nemôže obstať, pretože hrubo znevýhodňuje a diskriminuje stranu konania, ktorá v záujme ochrany svojich práv a v súlade so zásadou rýchlosti konania predloží súkromný znalecký posudok, naproti strane, ktorá súdu nariadenie znaleckého dokazovania len navrhne. Sťažovateľ dôvodí, že podľa stavu de lege lata platí, že súkromné znalecké posudky a znalecké posudky vyhotovené znalcom, ktorého do konania ustanoví súd, sú zrovnoprávnené, a teda rovnocenné. Sťažovateľ argumentuje, že v konaniach o vydanie bezdôvodného obohatenia

je vypracovanie znaleckého posudku pre úspech akéhokoľvek žalobcu nevyhnutné, pretože inak by žalobca svoj nárok nedokázal vyčísliť. Sťažovateľ napokon dodáva, že samotný okresný súd odôvodnil jeho plný úspech v konaní s poukazom na skutočnosť, že v prejednávanej veci závisela výška plnenia od znaleckého posudku, preto sa sťažovateľovi javí zarážajúca tá skutočnosť, že okresný súd následne výdavky spojené s obstaraním znaleckých posudkov sťažovateľovi nepriznal.

5. Na základe uvedeného sťažovateľ žiada, aby ústavný súd o jeho ústavnej sťažnosti rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru namietaným uznesením okresného súdu, označené rozhodnutie okresného súdu zrušil a vrátil vec sťažovateľa okresnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie a priznal mu tiež náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Východiskové ústavnoprávne normy

6. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

7. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

9. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania: a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom a jeho závery

10. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru namietaným uznesením okresného súdu, dôvodiac tým, že mu okresný súd nepriznal náhradu výdavkov súvisiacich s obstaraním znaleckých posudkov relevantných, resp. nevyhnutných pre špecifikáciu nároku uplatňovaného sťažovateľom v meritórnom konaní okresného súdu.

11. V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03).

12. Ústavný súd nespochybňuje, že za určitých okolností možno k záveru o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť aj v súvislosti s námietkami sťažovateľov smerujúcimi proti časti rozhodnutia všeobecného súdu o náhrade trov súdneho konania.

Vo všeobecnosti však platí, že rozhodnutie o náhrade trov konania nedosahuje spravidla samo osebe intenzitu predstavujúcu možnosť vyslovenia porušenia základných práv a slobôd bez ohľadu na to, akokoľvek citeľne sa môže účastníka konania dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickej, postupuje nanajvýš zdržanlivo a k zrušeniu napadaného výroku o trovách konania sa uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces) extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

13. V zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu, prezentovanej v prechádzajúcom bode odôvodnenia tohto uznesenia, sa tak ústavný súd pri posúdení namietaného uznesenia okresného súdu sústredil a zameral svoju pozornosť na posúdenie otázky, či záver namietaného uznesenia okresného súdu nie je výsledkom excesívneho výkladu, alebo aplikácie relevantnej právnej úpravy, regulujúcej rozhodovanie o trovách konania.

14. Podľa § 251 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) trovy konania sú všetky preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky, ktoré vzniknú v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Podľa § 255 ods. 2 CSP ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

15. Z obsahu odôvodnenia namietaného uznesenia okresného súdu vyplýva, že sa v ňom sudca okresného súdu stotožnil s dôvodmi prvostupňového uznesenia vyššieho súdneho úradníka okresného súdu, ktorý rozhodol o nepriznaní náhrady nákladov súvisiacich s obstaraním znaleckého posudku č. 8/2016 a znaleckého posudku TUKE č. 17 a za výsluch znalca na pojednávaní, argumentujúc, že predmetné znalecké posudky boli vypracované ako súkromné, a teda nešlo o znalecké posudky vypracované na základe súdom nariadeného znaleckého dokazovania, preto náklady spojené s vyhotovením týchto

znaleckých posudkov znáša strana sporu, ktorá ich predložila a ktorá navrhla výsluch dotknutého znalca.

16. Ústavný súd konštatuje, že sa s uvedeným odôvodnením namietaného uznesenia okresného súdu z hľadiska zmyslu a účelu právnej úpravy zakotvujúcej legálnu definíciu trov konania nemôže stotožniť. Zmyslom a účelom náhrady trov konania v konaní pred všeobecným súdom je poskytnúť úspešnému účastníkovi náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musel alebo bude musieť nepochybné zaplatiť, pričom by ich nemusel zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred všeobecným súdom (pozri sp. zn. II. ÚS 31/2004). Žiadny druh výdavku nie je a priori vylúčený z legálnej definície trov konania upravenej v ustanovení § 251 CSP. Pri kumulatívnom splnení všetkých podmienok uvedených v citovanom ustanovení Civilného sporového poriadku (preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené výdavky majúce priamu súvislosť s uplatňovaním alebo bránením práva) možno každý výdavok zaradiť medzi trovy konania, teda aj trovy dokazovania, medzi ktoré v širšom zmysle možno zaradiť aj hotové výdavky strán, spojené s individuálnym obstaraním dôkazných prostriedkov – napr. súkromné znalecké posudky.

17. Zároveň však ústavný súd poukazuje na relevantnú skutočnosť, z ktorej pri posúdení veci sťažovateľa vychádzal a ktorou je okolnosť uvedená v meritórnom rozsudku okresného súdu zo 4. júna 2018, podľa ktorého vychádzal okresný súd pri stanovení výšky sťažovateľom uplatneného nároku zo znaleckého posudku č. 103/2017, ktorý vypracoval súdom pribratý znalec, pretože považoval v ňom použitú metódu polohovej diferenciacie za metódu relevantnejšiu v porovnaní s metódou, ktorá bola použitá v sťažovateľom obstaraných znaleckých posudkoch. S ohľadom na uvedené tak podľa názoru ústavného súdu možno hodnotiť výdavky vynaložené sťažovateľom na obstaranie dotknutých znaleckých posudkov ako také, ktoré nespĺňajú požiadavku účelnosti ich vynaloženia. Za uvedených okolností sa tak ústavnému súdu z hľadiska materiálnej ochrany ústavnosti právny záver okresného súdu o nepriznaní náhrady označených výdavkov nejaví i napriek spomínanému spornému odôvodneniu namietaného uznesenia ako excesívny, a teda arbitráry, porušujúci sťažovateľom v ústavnej sťažnosti označené práva.

18. Vzhľadom na čiastkové závery uvedené v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto uznesenia hodnotí ústavný súd námietky sťažovateľa o porušení čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru namietaným uznesením okresného súdu ako zjavne neopodstatnené, čo je dôvodom pre odmietnutie ústavnej sťažnosti sťažovateľa podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

19. S ohľadom na všetky uvedené závery bolo o ústavnej sťažnosti sťažovateľa potrebné rozhodnúť tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. decembra 2020

predseda senátu